

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิต

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิต

ความหมายของกิจกรรมนิสิต

กิจกรรมนิสิต มีการเรียกในชื่อภาษาไทยแตกต่างกัน เช่น กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมร่วมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมนักศึกษา กิจกรรมนิสิต เป็นต้น ซึ่งแต่ละความหมายมีความหมายในลักษณะเดียวกัน คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นตามความสมัครใจ ความถนัด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้กำกับดูแล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่ากิจกรรมนิสิต เนื่องจากมีความหมายเหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของกิจกรรมนิสิต ดังนี้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530, หน้า 145) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนิสิตว่า กิจกรรมนิสิต หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนานิสิตในด้านต่างๆ นอกเหนือจากกิจกรรมที่บังคับที่ทุกคนต้องทำในชั้นเรียน กิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นด้วยความสมัครใจของนิสิตและไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาใดๆ กิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนานิสิตนั้น จึงรวมถึงกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดให้นิสิต และส่วนที่ส่งเสริมให้นิสิตได้จัดขึ้นเองโดยนิเทศและดูจากอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมต่างๆ เพื่อให้นิสิตสัมผัสชีวิตที่ถูกต้องในมหาวิทยาลัย

สายพินธ สุธคนึง (2536, หน้า 14) กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตนับว่าเป็นกิจกรรมหลากหลายที่

สถาบันจัดให้แก่นิสิตหรือส่งเสริมให้นิสิตจัดขึ้นเองตามความสนใจและสมัครใจ เพื่อพัฒนานิสิตทางด้านต่างๆ นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้ศึกษาตามหลักสูตร โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษา กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้บริหารสถาบัน

พรทิพย์ มั่งคั่ง (2547, หน้า 10) กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตเป็นกิจกรรมที่นิสิตและผู้บริหารสถาบันการศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางและจัดขึ้น เพื่อพัฒนานิสิตให้เป็นไปตามความต้องการและเสริมสร้างประสบการณ์ตรงให้กับนิสิต โดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องของการให้คะแนนหรือหน่วยกิต นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมโดยความสนใจและความสมัครใจ การดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถาบันการศึกษา และอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้บริหารสถาบัน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

จันทิมา จันทรศักดิ์ (2547, หน้า 26) กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตจัดขึ้น เพื่อพัฒนานักศึกษาให้นักศึกษามีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนเองได้รับจากสถานศึกษา และกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นทางสถานศึกษา ให้การยอมรับและสนับสนุน โดยมีอาจารย์และผู้บริหาร เป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่นิสิตเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด

หฤทัย ศุภลักษณ์ (2547, หน้า 19) กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตจัดขึ้น เพื่อพัฒนานิสิตให้นิสิตมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนเองได้รับจากสถานศึกษา และกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นทางสถานศึกษา ให้การยอมรับและสนับสนุน โดยมีอาจารย์และผู้บริหาร เป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่นิสิตเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด

ฉนรรส ไชยสุต (2548, หน้า 3) ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมนิสิต หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่จัดและดำเนินการโดยนิสิต ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมเหล่านี้จะไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการโดยตรง ไม่มีการคิดหน่วยกิต แต่เป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความรู้ และความบันเทิง การเข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นไปตามความสมัครใจไม่บังคับ ซึ่งการจัดกิจกรรมนักศึกษาจะถือได้ว่า เป็นงานที่อาจารย์และนักศึกษาจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของนิสิต ด้านกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพิ่มเติมจากที่บ่งไว้ในหลักสูตร เพื่อให้นิสิตได้มีความเจริญในทุกๆ ด้าน

กรกช ศิริ (2536, หน้า 13-14) ให้ความหมายของกิจกรรมนิสิต หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่สถาบันจัดให้แก่นิสิต หรือส่งเสริมให้นิสิตจัดกันขึ้นเองตามความสนใจและด้วยความสมัครใจของนิสิตเพื่อพัฒนานิสิตในทุกๆ ด้าน นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับตามหลักสูตรโดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง

ของผลการศึกษา การงานที่จัดขึ้นต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสถาบัน ได้รับความเห็นชอบ การดูแลเอาใจใส่จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้บริหารสถาบัน

โดยสรุปแล้ว กิจกรรมนิสิต หมายถึง กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นตามความสมัครใจ ความถนัดของนิสิต เพื่อส่งเสริมให้นิสิตใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมความสมบูรณ์ทั้งทางด้าน กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้แก่นิสิตอีกด้วย ในการจัดกิจกรรมนิสิตจะมีอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้กำกับดูแล และอยู่ภายใต้กฎระเบียบของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนิสิต

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนิสิตนั้น มีผู้แสดงทัศนะไว้หลายท่าน เช่น ทองเรียน อมรัชกุล (2525, หน้า 62) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนิสิตและองค์การนิสิต 7 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้นิสิตทราบถึงขอบข่าย หน้าที่ และบทบาทของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนิสิตและองค์การนิสิตในมหาวิทยาลัย
 2. เพื่อช่วยนิสิตให้ได้มีความสามารถในการปกครองตนเองได้อย่างอิสระ มีความสุขและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
 3. เพื่อช่วยฝึกฝนนิสิตให้ได้เคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ทั้งนี้จากการที่ได้มีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่น
 4. เพื่อช่วยให้นิสิตได้มีประสบการณ์ในการปกครองตนเอง รู้จักให้ความร่วมมือ รู้จักฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้นำและผู้ตามในฐานะเป็นพลเมืองที่มีความเป็นอิสระและมีความรับผิดชอบ
 5. เพื่อกระตุ้นให้นิสิตได้รู้จักฝึกฝนการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Reflective Thinking) และค้นหาความสนใจในตนเอง
 6. เพื่อช่วยให้นิสิตได้มีประสบการณ์ในตนเอง (Self-Realization) และรู้ความเป็นจริงของสังคม (Social Reality) ทั้งนี้เพื่อว่าจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับระหว่างชาติได้
 7. เพื่อให้โอกาสแก่นิสิตได้เลือกและเข้าร่วมกิจกรรมในด้านต่างๆ เช่น การรักษาวินัยธรรม การบำเพ็ญประโยชน์และกีฬา เป็นต้น ทั้งนี้ตามที่ตนได้มีความสนใจ
- สุขพัชรา ชีมเจริญ (2545, หน้า 4) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมนิสิตมีวัตถุประสงค์ในการจัด ดังนี้

1. ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญ ทั้งวิชาการและวิชาชีพ อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2. ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัว มองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง

3. ผู้เรียนเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่างๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และประกอบสัมมนาชีพ

4. ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรม

5. ผู้เรียนมีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อสังคม และประเทศชาติ

ทบวงมหาวิทยาลัย (2542, หน้า 7) ได้สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในฐานะกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตโดยทั่วไป เพื่อให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ถือปฏิบัติการดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษาตามวัตถุประสงค์ 7 ประการ ดังนี้

1. เพื่อนิสิตได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต ทั้งด้านบำเพ็ญประโยชน์ ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม กีฬา สัมมนา เพื่อพัฒนากิจกรรมนิสิตและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อื่นๆ

2. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และรักษาไว้ซึ่งค่านิยมในตัวนิสิต

3. เพื่อนิสิตนำความรู้ทางวิชาการบริการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านถาวรวัตถุและการดำเนินชีวิต

4. เพื่อนิสิตได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงในสภาพที่เป็นจริงของสังคม

5. เพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้านความร่วมมือ สามัคคี รับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

6. เพื่อส่งเสริมพลามัย และพัฒนาบุคลิกภาพ

7. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538, หน้า 63 อ้างอิงใน พรทิพย์ มั่งคั่ง 2547, หน้า 12) กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตเป็นจุดศูนย์กลางของกระบวนการพัฒนานิสิตให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์และเป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานของสถาบันอุดมศึกษา กิจกรรมนิสิตจึงมีความสำคัญ

ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนที่มีอยู่ในหลักสูตร กิจกรรมนิติตจึงเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา นิติต นอกห้องเรียน

1. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่นิติตนักศึกษา
2. เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ
3. เพื่อส่งเสริมให้นิติตนักศึกษำาเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน และเพื่อเผยแพร่และบริการวิชาการ แก่สังคม
4. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านวิชาการ ประสบการณ์วิชาชีพแก่นิติตนักศึกษา
5. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในหมู่นิติตนักศึกษา
6. เพื่อส่งเสริมพละนาามัยและพัฒนาบุคลิกภาพ
7. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ และวันนอร์ มะทะ (2528, หน้า 8) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการ จัดกิจกรรมนิติต ขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมที่จัดสำหรับวัตถุประสงค์อย่างกว้างๆ มีดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความถนัด ความสนใจ และความสามารถพิเศษ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักใช้เวลาว่างอย่างมีคุณประโยชน์และมีเพื่อนมากขึ้น
3. เพื่อฝึกทักษะการเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี ตามกระบวนการประชาธิปไตย
4. เพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานร่วมกัน และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามัคคี มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม
6. เพื่อปลูกฝังค่านิยมหรือคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามให้แก่นักเรียน
7. เพื่อฝึกฝนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักการควบคุมตนเองและเคารพกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคม
8. เพื่อส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ
9. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด
10. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและรู้จักการเคารพบุคคลอื่น
11. เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
12. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

13. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสำคัญของกิจกรรมนิสิต

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2531, หน้า 113) ได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา ดังนี้

1. ความสำคัญต่อนิสิต

นิสิตโดยทั่วไปเป็นคนหนุ่มสาวที่มีพลังกำลังทั้งทางด้านร่างกายและด้านความคิด มีความอยากรู้อยากเห็น และเป็นผู้ที่มีความหวังดีต่อสังคมด้วยใจอันบริสุทธิ์ กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนอกหลักสูตรจะช่วยตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี กิจกรรมนักศึกษาจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 ช่วยพัฒนานิสิตในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

1.2 ช่วยให้นิสิตใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.3 ช่วยให้นิสิตได้มีโอกาสใช้พลังทางด้านร่างกาย และความคิดเพื่อกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสถาบันการศึกษา และต่อประเทศชาติ

2. ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา

การทำงานระหว่างอาจารย์และนิสิตในกระบวนการกิจกรรมนิสิต ทำให้นิสิตเกิดความอบอุ่น และมีความเข้าใจต่ออาจารย์และสถาบันอุดมศึกษาที่ดียิ่งขึ้น กิจกรรมนิสิตด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์และกีฬา จึงเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่ชื่อเสียง และเกียรติคุณของสถาบันอุดมศึกษา

3. ความสำคัญต่อประเทศ

ในแต่ละปี นิสิตได้ออกไปพัฒนาชนบท ในถิ่นทุรกันดารได้สร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง เช่น โรงเรียน สะพาน ฝายน้ำล้น ถังเก็บน้ำฝน เป็นต้น และนอกจากนั้น ยังช่วยให้ประชาชนในชนบทได้เข้าใจการประกอบอาชีพ ด้านเกษตรกรรมแผนใหม่ เข้าใจการศึกษาและการสาธารณสุข เพื่อช่วยให้ชาวชนบท ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของนิสิต ได้มีบทบาทสำคัญ ในการทำนุบำรุงพัฒนา และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติ กิจกรรมด้านกีฬา ได้ช่วยทำให้นิสิต ซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ มีร่างกายแข็งแรง ซึ่งจะเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ประเภทและลักษณะกิจกรรม

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณและวันนอร์ มะทะ. (2528, หน้า 9-11) กล่าวว่า กิจกรรมนิตินี้มีความแตกต่างกันในด้านจุดมุ่งหมาย ขอบเขต โครงการ กระบวนการจัดและการดำเนินงาน ตลอดจนผลที่เกิดขึ้น จึงอาจจำแนกได้หลายลักษณะ ถ้าจะจำแนกประเภทกว้างๆ เพื่อประโยชน์ของการวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้นในโรงเรียนได้เป็น 7 ประเภทด้วยกัน คือ

1. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ ชุมนุมทางวิชาการต่างๆ ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมเหล่านี้อาจไม่เกี่ยวข้องกับวิชาใดวิชาหนึ่งเพียงวิชาเดียวในชั้นเรียน แต่อาจเกี่ยวข้องในหลายหมวดวิชาด้วยกัน ซึ่งเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและหน้าที่ ตลอดจนความต้องการและความสนใจของเด็ก
2. กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษ ประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้ค้นหาหรือพัฒนาความสนใจและความสามารถพิเศษของตนเอง ซึ่งมักจะไม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนโดยตรง เช่น ชุมนุมการละคร ชุมนุมดนตรี ชุมนุมหนังสือพิมพ์โรงเรียน และชุมนุมงานอดิเรกต่างๆ
3. กิจกรรมที่เป็นบริการภายในโรงเรียน กิจกรรมประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตนเองเพื่อบริการส่วนรวม ได้แก่ กลุ่มสวัสดิการนักเรียน กลุ่มรักษาโรงอาหาร เป็นต้น
4. กิจกรรมที่พัฒนาทางด้านจิตใจและศีลธรรม กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ ลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจกรรมทางศาสนาต่างๆ
5. กิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ กิจกรรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกัน การเข้าสังคม และการพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ กิจกรรมพบปะสังสรรค์ การท่องเที่ยว การไต่वाที่ การปาฐกถา
6. กิจกรรมทางด้านกีฬา กิจกรรมทางด้านนี้นับว่ามีความสำคัญในการช่วยให้เด็กมีความสามัคคีและมีจิตใจเป็นนักกีฬา รู้จักเสียสละและให้อภัย ได้แก่ ชุมนุมกีฬาต่างๆ
7. กิจกรรมเบ็ดเตล็ดต่างๆ ที่อาจจัดขึ้นตามความต้องการ เช่น ชุมนุมสะสมแสตมป์ ชุมนุมแม่บ้านการเรือน เป็นต้น

เล็ก จันทรส์อาด (2535, หน้า 12-16) กล่าวว่า กิจกรรมนิตินักศึกษาเป็นงานที่ขอบข่ายกว้างขวาง ซึ่งนิตินี้จะใช้โอกาสที่มีอยู่ในขณะศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อันเป็น

ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองในทางที่เหมาะสม ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้เน้นให้นิสิต นักศึกษาจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้ให้นิสิตได้เลือกตาม ความสมัครใจและตามความเหมาะสมของตนเอง ทั้งนี้แต่ละสถาบันจะเน้นกิจกรรมประเภทใดขึ้นอยู่กับ นโยบายของสถาบันนั้นๆ ซึ่ง พรakash (Prakash, 1969, pp. 113 อ้างอิงใน เล็ก จันทรสอาด 2535, หน้า 12-16) ได้แยกประเภทตามลักษณะของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไว้ 8 ประเภท คือ

1. กิจกรรมทางด้านส่งเสริมการติดต่อสื่อสาร เช่น ปาฐกถา อภิปราย โต้วาที เป็นต้น
2. กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดง เช่น การแสดงละคร เป็นต้น
3. กิจกรรมทางด้านสังคมต่างๆ เช่น กิจกรรมประเภทงานรื่นเริง เต้นรำ ทศนาจร เป็นต้น
4. กิจกรรมกีฬาและดนตรี
5. กิจกรรมชุมนุมทางวิชาการ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย เป็นต้น
6. กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น การช่วยเหลือชุมชน การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก

และประสภภัยต่างๆ เป็นต้น

7. โครงการระหว่างมหาวิทยาลัย
8. โครงการช่วยเหลือพิเศษต่างๆ

ทบวงมหาวิทยาลัย (2542, หน้า 11) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนิสิตเป็น 6 ลักษณะดังนี้

1. กิจกรรมส่วนกลาง องค์การนิสิต ศูนย์นิสิต หรือสโมสรนิสิต
2. กิจกรรมวิชาการ ได้แก่ ชมรม หรือชุมนุมทางวิชาการ เช่น ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรม คอมพิวเตอร์

3. กิจกรรมกีฬา ได้แก่ ชมรมกีฬาประเภทต่างๆ เช่น ชมรมฟุตบอล ชมรมกรีฑา เป็นต้น

4. กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชมรมศิลปะหรือชมรมวัฒนธรรม เช่น ชมรมดนตรีไทย และชมรมอีสาน เป็นต้น

5. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ชมรมเพื่อการช่วยเหลือสังคม เช่น ชมรมค่ายอาสา และชมรมอนุรักษ์ เป็นต้น

6. กิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ กิจกรรมเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น การสรรค์สร้าง การออกกำลังกาย การเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ และการเล่นกีฬาเฮฮา เป็นต้น

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538, หน้า 127-128) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนิสิต ตามลักษณะ ของกิจกรรมได้ 7 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมของนิสิต และยังเป็นฝ่ายควบคุมและสนับสนุนกิจกรรมส่วนอื่นๆ อีกด้วย โดยทั่วไปกิจกรรมประเภทนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภานิสิต ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติ องค์กรกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ องค์กรนิสิต ศูนย์นิสิต หรือสโมสรนิสิต

2. กิจกรรมด้านวิชาการเป็นกิจกรรมนิสิตที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้แก่นิสิต

3. กิจกรรมทางด้านกีฬาเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานิสิตในด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนทักษะในการกีฬา การฝึกซ้อมกีฬา นอกจากจะทำให้นิสิตเกิดทักษะในด้านกีฬา และความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้นักศึกษามีร่างกายแข็งแรง นอกจากนี้การแข่งขันกีฬายังเป็นการฝึกให้นิสิตมีน้ำใจเป็นนักกีฬาด้วย

4. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้นิสิตทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศิลปะการแสดง ศิลปะการพูด และดนตรี

5. กิจกรรมที่นิสิตกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณสมบัติ กิจกรรมด้านนี้มีทั้งการสร้างถาวรวัตถุ และการให้การศึกษแก่ประชาชนในด้านอาชีพ ด้านสาธารณสุข เพื่อช่วยให้ประชาชนในชนบท หรือประชาชนในเมืองที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6. กิจกรรมทางด้านนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ความสนุกสนานและเพลิดเพลินแก่นิสิต กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การจัดงานสังสรรค์ การจัดงานตามประเพณีท้องถิ่น หรือการจัดงานในโอกาสต่างๆ เป็นต้น

7. กิจกรรมด้านการเมืองเป็นกิจกรรมที่นิสิตได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกซึ่งอาจเป็นการคัดค้าน หรือสนับสนุนต่อเหตุการณ์ต่างๆ ของสังคม

อาจสรุปได้ว่า ประเภทของกิจกรรมนิสิตอาจแบ่งได้ตามลักษณะของกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานิสิตให้ครบทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

หลักการจัดกิจกรรมนิสิต

สมศักดิ์ คงเที่ยง (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2545, หน้า 230-233 อ้างอิงใน ประเสริฐ เทียบกลาง, 2547, หน้า 38-40) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่สถาบันการศึกษาใช้ประกอบการพิจารณา จัดและบริหารกิจกรรมนิสิตให้เป็นไปตามปรัชญา และตรงตามทิศทางการกำหนด คือ หลักการหรือเกณฑ์การปฏิบัติ

ซึ่งเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายจำเป็นต้องทราบและเข้าใจเป็นแบบเดียวกัน ดังนี้

1. กิจกรรมทุกประเภทต้องอยู่ในความควบคุมของสถาบันการศึกษา เพื่อให้กิจกรรมเหล่านั้นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ได้ผลตามความมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย สิ่งที่สถาบันการศึกษาคำนึงถึงคือ สภาพของสถาบันการศึกษาว่า เหมาะสมที่จะจัดกิจกรรมชนิดใดบ้าง ตลอดจนพิจารณาว่าจำนวนอาจารย์มากน้อยเพียงใด พอที่จะควบคุมทั่วถึงหรือไม่ และจะต้องศึกษาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ละเอียดอย่างลึกซึ้งด้วย

2. กิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้นจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมความเจริญในแง่ต่างๆ แก่นิสิต เช่น ทางสังคม จรรยาบรรณ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกร่วมกันในคุณธรรมต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น กิจกรรมประเภทนี้จะต้องมุ่งตรงต่อจุดประสงค์หรือนโยบายของสถาบันการศึกษาและไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแตกความสามัคคีขึ้นในหมู่นิสิต

3. คณบดีจะต้องมีอำนาจสิทธิ์ขาดที่จะอนุมัติกิจกรรมใดๆ ที่เห็นว่าก่อให้เกิดความเจริญแก่นิสิต หรือได้ผลคุ้มค่ากับเวลา และทุนที่ต้องเสียไป

4. จำนวนชนิด และประเภทของกิจกรรม จะต้องเป็นไปตามสัดส่วนจำนวนนิสิต และสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต

5. สถาบันการศึกษาจะต้องมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดผลการศึกษาจากการเข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป

6. สถาบันการศึกษาควรจะต้องให้มีการแนะนำแก่นิสิต เกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่เข้าร่วมนั้น เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ และความเหมาะสมอื่นๆ ของนิสิต

7. สถาบันการศึกษาพยายามหาแนวทางส่งเสริมให้นิสิตทุกคน ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการ วิธีการส่งเสริมอาจทำโดยตรง เช่น การแนะนำทางชี้แจงให้เห็นคุณประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆ อาจจะทำโดยทางอ้อม เช่น พยายามให้เสียค่าบำรุงน้อยที่สุดหรือพยายามจัดกิจกรรมหลายประเภท เพื่อให้นิสิตมีโอกาสได้เลือกตามความสนใจที่แตกต่างกัน

8. ถือว่ากระบวนการปฏิบัติย่อมสำคัญกว่าผลที่ได้รับ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถาบันการศึกษา เช่น การแข่งขันกีฬา การแสดงละคร ฯลฯ ต้องมีการพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นๆ มีประโยชน์ทางการศึกษาและพัฒนาการของนิสิตหรือไม่ หรือให้นิสิตเติบโตในแนวทางที่ถูกต้อง ควรมีความร่วมมือกันทำงานอย่างถูกต้อง และฝึกการทำงานเป็นทีม

9. ควรมีกฎระเบียบ ข้อบังคับในการร่วมปฏิบัติงานไม่มากนัก ถ้ายอมรับกันว่ากิจกรรมนิสิต

มีคุณประโยชน์แก่การพัฒนาการศึกษาของนิสิตแล้ว คนทุกคนก็ควรจะมีสิทธิในกิจกรรมนั้นๆ เท่ากัน นอกจากกิจกรรมบางประเภทที่มีลักษณะพิเศษ จึงควรกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วม

10. การร่วมมือกันทำงานและร่วมรับผิดชอบ โดยมีการประสานงานกันระหว่างผู้จัดหา อาจารย์ นิสิตโดยเฉพาะ เรื่องการจัดแผนการเงิน และการประเมินผล

11. การร่วมมือกันจัดกิจกรรมนั้นควรจะใช้หลักการประชาธิปไตย คือให้มีความเคารพนับถือความคิดเห็นของผู้อื่น และให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและทำตามมติของส่วนรวม

12. การใช้สถานที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ จะต้องกำหนดเวลาให้แน่นอนเพื่อให้ไม่เกิดความซ้ำซ้อนของการใช้สถานที่

13. คณะบดีจะต้องแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาของแต่ละกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

14. สถานศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องดูแล แนะนำเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของกิจกรรมทุกประเภท บัญชีรายรับ รายจ่ายของกิจกรรมต่างๆ จะต้องรายงานต่อคณะบดีหรือแผนกการเงินของสถาบันการศึกษาทราบเป็นระยะ

15. การประเมินผลกิจกรรม จะต้องให้ครอบคลุมไปทั่วทุกแผนงานงานประเมินผลย่อยๆ และสม่ำเสมอ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมซึ่งได้แก่ อาจารย์ นิสิต นักการศึกษา ผู้สนใจควรเป็นผู้ประเมินร่วมกัน และต้องทำการศึกษาจะดี ความของผลที่ได้ให้ชัดเจน

การจัดกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยนเรศวร

กิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยนเรศวรแบ่งออก 2 ลักษณะ ได้แก่

1. กิจกรรมกลาง หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่สนับสนุนให้องค์การนิสิต สถานนิสิต และชมรมส่วนกลาง เป็นผู้ดำเนินการ

2. กิจกรรมคณะ หมายถึง กิจกรรมใดที่สนับสนุนให้สโมสรนิสิตคณะ และชมรมสังกัดคณะเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรม อาจอยู่ในรูปของเชิงวิชาการ หรือกิจกรรมในด้านอื่นๆ ตามที่มหาวิทยาลัยได้กำหนด

เนื่องจากการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพนิสิตของมหาวิทยาลัยนเรศวร มุ่งเน้นให้นิสิตเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ สามารถดำเนินการได้ในหลากหลายรูปแบบกิจกรรม ทั้งนี้

ขึ้นอยู่กับความพร้อม ศักยภาพ และความสนใจนิสิต มหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดนโยบายด้านกิจกรรมนิสิต และลักษณะกิจกรรมนิสิตไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสิ่งแวดล้อม
2. กิจกรรมด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
3. กิจกรรมด้านเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
4. กิจกรรมด้านส่งเสริมกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ
5. กิจกรรมด้านส่งเสริมวิชาการ
6. กิจกรรมด้านนันทนาการ

การแบ่งส่วนบริหารกิจกรรมนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

1. กองกิจการนิสิต มีหน้าที่และรับผิดชอบให้บริการแก่นิสิตในด้านต่างๆ และช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัย ได้แก่

1.1 คณะกรรมการกิจการนิสิต มีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนงานกิจกรรมนิสิตให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีอธิการบดีฝ่ายพัฒนากิจการนิสิต เป็นประธาน คณะกรรมการ รองคณบดี หรือผู้ช่วยคณบดีที่รับผิดชอบด้านกิจการนิสิตของคณะต่างๆ เป็นคณะกรรมการและมีผู้อำนวยการกองกิจการนิสิต เป็นกรรมการและเลขานุการ

1.2 กรรมการที่ปรึกษากิจกรรมนิสิต มีหน้าที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและรับผิดชอบการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายและแนวทางการดำเนินกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

1.3 กองกิจการนิสิต มีหน้าที่ในการส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาในการจัดกิจกรรมนิสิต รวมถึงควบคุม ดูแลตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมและประสานงานกับหน่วยงานบุคคลต่างๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ งานกิจกรรมนิสิต งานวินัยนิสิต และงานกีฬา

2. องค์การนิสิต มีหน้าที่กำหนดนโยบาย พิจารณางบประมาณ กลั่นกรองโครงการ องค์การนิสิต และบริหารงานกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้คอยควบคุมดูแลและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของชมรมในสังกัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อีกทั้งประสานความร่วมมือกับสโมสรนิสิต คณะต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัย และเสนอความคิดเห็นต่อ

มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านกิจการนิสิต

3. สถานิสิต มีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามการทำงานขององค์การนิสิตให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวมทั้งตรวจสอบทรัพย์สินและบัญชีให้เกิดความโปร่งใส และประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การนิสิตและชมรมต่างๆ อีกทั้งเป็นตัวแทนนิสิตในการรักษาสิทธิและประโยชน์ของนิสิต เป็นศูนย์กลางในการรับความคิดเห็นและเรื่องราวร้องทุกข์จากนิสิตเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขต่อมหาวิทยาลัย

4. สโมสรนิสิตคณะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมนิสิตในส่วนของคณะ รวมถึงความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับองค์การนิสิตเพื่อจัดกิจกรรมส่วนกลางของมหาวิทยาลัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

5. ชมรมกิจกรรมนิสิต เป็นหน่วยกิจกรรมที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มนิสิตที่มีความสนใจในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งนี้ ชมรมส่วนกลาง องค์การนิสิต เป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมชมรมส่วนกลาง ส่วนชมรมสังกัดคณะ ได้แก่ ชมรมเชิงวิชาการ สโมสรนิสิตเป็นผู้ประสานงานในการจัดกิจกรรมกับชมรมส่วนกลาง (กองกิจการนิสิต, 2551, หน้า 1-5)

กิจกรรมนิสิต คณะทันตแพทยศาสตร์

คณะทันตแพทยศาสตร์ได้กำหนดนโยบายด้านกิจกรรมนิสิต ไว้ดังนี้

1. พัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นผู้มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพ สุขภาพกายและสุขภาพจิต

2. ส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น และกิจกรรมที่สร้างสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. เสริมสร้างศักยภาพระบบการให้คำปรึกษา งานแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อ

ดังนั้นการมีนิสิตซึ่งเป็นวัยรุ่นจำนวนมากมาอยู่ร่วมกัน คณะทันตแพทยศาสตร์มีแผนงานที่จะให้นิสิตได้มีกิจกรรมนอกเหนือจากการเรียนชั้นเรียน ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ทั้งในทางกายภาพ จิตใจ และสุขภาพ ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมและยาเสพติดเป็นภัยอย่างยิ่งต่อวัยรุ่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดนตรี และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและโครงการของมหาวิทยาลัย ทำให้นิสิตเรียนรู้การดำรงชีวิต ร่วมกับผู้อื่นที่ต่างสาขาอาชีพ คณะทันตแพทยศาสตร์มีแผนการพัฒนากิจการนิสิต โดยแยกเป็นแผนการย่อย ดังนี้

1. แผนการพัฒนากิจการนิสิตด้านสุขภาพ การออกกำลังกาย การให้ความรู้หรือมีกิจกรรม

สุขภาพพร้อมกับชุมชน

2. แผนงานพัฒนาการกิจกรรมวิชาการของนิสิต สนับสนุนให้นิสิตร่วมในการจัดนิทรรศการทางวิชาการ การออกให้ความรู้แก่ชุมชนเรื่องทันตสาธารณสุข

3. แผนการพัฒนากิจกรรมด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ ส่งเสริมให้นิสิตจัดกิจกรรมในเทศกาลวันสำคัญ วันนักขัตฤกษ์ จัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระมารดาแห่งการทันตแพทย์ไทย และพระบรมวงศานุวงศ์ การจัดกิจกรรมดนตรีไทยและสากล

4. แผนพัฒนาจัดตั้งชมรมศิษย์เก่าทันตฯ มน. ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความผูกพันระหว่างศิษย์เก่ากับคณะฯ ศิษย์เก่าแต่ละรุ่น และรุ่นน้อง เพื่อศิษย์เก่าจะได้สนับสนุนกิจกรรมของสโมสรนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ ยังได้เป็นที่ปรึกษาให้กับบัณฑิตที่จะออกไปปฏิบัติงานหลังจบการศึกษา (คณะทันตแพทยศาสตร์, 2551)

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่นำมาศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปัจจัยและการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต ผู้วิจัยจึงได้สรุปแนวคิดในการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนิสิต จากการศึกษาผู้วิจัยได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตได้ดังนี้

1. ชั้นปีที่ศึกษา

ความสำคัญของระดับชั้นปีที่ศึกษา

นักการศึกษาได้กล่าวว่า นิสิต นักศึกษาโดยทั่วไปจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา เช่น คอฟแมน (Kauffman, 1968, pp.172 อ้างอิงใน อัครวิน มณีอินทร์, 2547, หน้า 24) ได้ประมวลลักษณะนิสิตตามระดับชั้นปีที่ 1 จะมีความรู้สึกตื่นเต้นสนใจต่อทุกสิ่งรอบด้าน ต้องการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในมหาวิทยาลัยพยายามเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามโอกาสจะอำนวย ชั้นปีที่ 2 จะเริ่มมีความขัดแย้งต่อมหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3 จะเริ่มสนใจการมีเพื่อนต่างเพศ ชั้นปีที่ 4 จะเริ่มสนใจเกี่ยวกับ

กิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานทำ และเอื้อประโยชน์ต่อการศึกษา

ระดับชั้นปีที่ศึกษา จะมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตด้วยดังที่ กรกช ศิริ (2536, หน้า 103-106) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านส่งเสริมวิชาการ ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1,2,3, และ 4 มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านส่งเสริมวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านศิลปวัฒนธรรม นิสิตมีความต้องการเข้าร่วมไม่แตกต่างกัน ในปีเดียวกันสายพิน สุคตเนิง (2536, หน้า 82) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตที่อยู่ในชั้นปีต่างกันต้องการเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน โดยนิสิตชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติแตกต่างจากชั้นปีอื่นๆ และพรทิพย์ มั่งคั่ง (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตเมื่อจำแนกตามชั้นปี โดยรวมด้านศิลปวัฒนธรรมและด้านวิชาการแตกต่างกัน ส่วนด้านกีฬาและด้านบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า ชั้นปีส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

2. การอยู่หอพัก

ความสำคัญของหอพักนิสิต

หอพักนิสิตนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่เต็มรูปแบบ กล่าวคือ มหาวิทยาลัยใดมีหอพัก มหาวิทยาลัยนั้นจะมีโอกาสมากที่สุดในการพัฒนา นิสิต นักศึกษาทั้งความรู้และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย จะอยู่ในการดูแลของมหาวิทยาลัย เกือบตลอดเวลา ทำให้มหาวิทยาลัยมีโอกาสที่จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลากหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนานิสิต นักศึกษา ได้อย่างเต็มที่

จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งหอพักขึ้นในมหาวิทยาลัย โดยสรุป คือ

1. เพื่อช่วยเหลือนิสิต นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด หรือนิสิต นักศึกษาที่มีที่พักที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา
2. เพื่อฝึกให้นิสิตอยู่ร่วมกัน เคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน มีน้ำใจและมีความสามัคคี รู้จัก

รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวม

3. เพื่อนิสิตต่างคณะซึ่งมีพื้นฐานความรู้และความสนใจที่แตกต่างกัน อันจักเป็นแนวทางนำมาซึ่งความเข้าใจและเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

มนตรี แย้มกสิกร (2542, หน้า 74) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบหอพักนิตินิต ที่เหมาะสมสำหรับสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ควรมีลักษณะดังนี้ วัตถุประสงค์หลักของหอพัก ต้องจัดเพื่อการพัฒนา นิสิต นักศึกษาให้มีบุคลิกภาพและจริยธรรมตามเป้าหมายของสถาบัน ต้องใช้หอพักเป็นเสมือนเครื่องมือทางการศึกษาในการพัฒนา นิสิต นักศึกษาแนวคิดในการจัดระบบหอพัก ควรใช้แนวคิด “ศูนย์ศึกษาและอาศัย” การจัดหอพักให้เอื้อต่อการพักอาศัย จำเป็นต้องเริ่มจากการออกแบบก่อสร้าง การจัดบริการภายในหอพัก การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาด ร่มรื่น มีบุคลากรดูแลด้านกายภาพของหอพัก มีความสะดวกในการเข้าถึงบริการ การจัดหอพักให้เอื้อต่อการศึกษา จำเป็นต้องมีพื้นที่ที่สนับสนุนกิจกรรมการศึกษาในรูปแบบต่างๆ มีบรรยากาศที่สงบ มีช่องทางเพื่อการเชื่อมต่อบริการติดต่อสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา และกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม นิสิต นักศึกษา ระบบบริหารจัดการหอพัก จำเป็นต้องมีความคล่องตัว เน้นการพึ่งตนเองได้ แต่ไม่แสวงหาผลกำไรจากการบริการหอพัก และจะต้องมีบุคลากรบริการหอพักที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการหอพัก นิสิต นักศึกษา โดยเฉพาะ

วุฒิพล สกุลเกียรติ (2524, หน้า 19 อ้างอิงใน อัศวิน มณีอินทร์, 2547, หน้า 19-20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในการจัดหอพักนิตินิต ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันนั้นๆ โดยอาศัยหลักของแฟร์ไชลด์ (Fairchild) ที่จะต้องคำนึงถึง 3 ประการ ดังนี้

1. สถานที่ (place) คือที่พักอาศัย จะต้องเหมาะสม ให้ความคุ้มครองแก่ผู้พักอาศัยและทรัพย์สินและใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

2. คน (people) คือผู้พักอาศัยในหอพัก ได้แก่ นิสิต นักศึกษาและเจ้าหน้าที่ในการจัดการหอพักจะต้องมุ่งให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

3. กิจกรรม (pursuits) คือ กิจกรรมของผู้พักอาศัยในหอพัก ซึ่งช่วยเสริมสร้างและพัฒนาด้านบุคลิกภาพของผู้พักอาศัยได้ตามต้องการ

กิจกรรมต่างๆ ที่นิสิต นักศึกษาหอพักปฏิบัติในเวลาวางนอน นักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นและศึกษารวบรวมได้ดังนี้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2525, หน้า 101) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ควรจัดในหอพักไว้ 6 ด้าน คือ

1. กิจกรรมส่งเสริมการรับผิดชอบร่วมกันและฝึกความเป็นประชาธิปไตย เช่น คณะกรรมการนิสิต นักศึกษาประจำหอพัก
2. กิจกรรมส่งเสริมกีฬา เช่น การฝึกกายบริหาร หรือกิจกรรมเข้าจังหวะ
3. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ ได้แก่ การอ่านหนังสือหรือตำรา ทำการบ้าน ทบทวนวิชาการที่ได้ศึกษามาแล้ว การฟังอภิปรายในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิต นักศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมสอนซ่อมเสริมโดยอาสาสมัคร การติว การฟังปาฐกถาของอาจารย์พิเศษ การฟังวิทยุ หรือการดูโทรทัศน์ การศึกษา การสนทนาวิชาการ เป็นต้น
4. กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมดนตรีไทยหรือสากล กิจกรรมราตรีต่างๆ ชมภาพยนตร์ ละคร ศิลปะ
5. กิจกรรมส่งเสริมความเป็นระเบียบวินัย เช่น การดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในหอพัก
6. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การปลูกต้นไม้ ดอกไม้ในบริเวณหอพัก หรือมหาวิทยาลัย

จากการความสำคัญของหอพักที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า หอพัก หมายถึง สถานที่พักอาศัยของนิสิตขณะกำลังศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์การบริการหอพักเพื่อแก้ปัญหาที่ภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลจากมหาวิทยาลัย และเป็นสถานที่พัฒนานิสิตด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมจริยธรรม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยมีหอพัก นิสิตจะอยู่ในการดูแลของมหาวิทยาลัย เกือบตลอดเวลา ทำให้มหาวิทยาลัยมีโอกาสที่จะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหลากหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนานิสิต นักศึกษา ได้อย่างเต็มที่ นิสิตที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยก็จะมีโอกาสในการพัฒนาตนเองด้วยกิจกรรมนิสิต เนื่องจากนิสิตไม่ให้ความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ดังที่ มนัส นิลสวัสดิ์ (2547, หน้า 71) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตพบว่า นิสิตที่อยู่ร่วมกับเพื่อนมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตด้านการเรียนเพื่อรู้และการพัฒนาตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดามีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตแตกต่างจากนิสิตที่เช่าหอพักอยู่กับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ สายพิณ สุดคนึง (2536, หน้า 82)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายและความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รุ่งเรือง ปัทมราช (2548, หน้า 33-34) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน โดยอาศัยความพยายามด้านร่างกายหรือสมองจำนวนหนึ่งและแสดงออกมาในรูปของความสำเร็จ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยาหรือแบบทดสอบ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบระดับความรู้ความสามารถของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้ความสามารถเท่าใด

อภิญา เจิมประไพ (2538, หน้า 21) ได้อธิบายความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสามารถหรือความสำเร็จของบุคคลในการเข้าถึงความรู้ ซึ่งสามารถวัดด้วยแบบทดสอบทั่วไป

ชัยวัฒน์ แน่นอุดร (2547, หน้า 7) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ การศึกษา ค้นคว้า และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาและได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือหรือแบบทดสอบ หรือการสังเกตพฤติกรรมและความสำเร็จด้านอื่นๆ ประกอบกัน

กูด (Good, 1973, pp. 7 อ้างอิงใน รุ่งเรือง ปัทมราช, 2548, หน้า 33) กล่าวว่า การทำให้สำเร็จ (Accomplishment) หรือมีประสิทธิภาพด้านการกระทำในลักษณะที่กำหนดให้หรือด้านความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) หรือการกำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบให้หรือทั้งสองอย่าง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549, หน้า 71) ให้ความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการสอนหรือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งแสดงออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

เชิดศักดิ์ ไชวสินธุ์ (2525, หน้า 16) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หรือสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของผู้เรียนว่าการเกิดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชามากน้อยเพียงใด

ชวาล แพรัตกุล (2518, หน้า 12-14) ให้ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า

หมายถึง การตรวจสอบความรู้ ทักษะและสมรรถภาพทางสมองด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้จากการอบรมสั่งสอนของครู แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะทำหน้าที่วัดเด็กว่าเรียนรู้มากน้อยเพียงใด โดยแบบทดสอบต้องการวัดว่าครูได้ใช้เนื้อหาวิชาไปกระตุ้นสมองเด็กให้ทำงานตามความมุ่งหมายของหลักสูตรได้มากน้อยเพียงใด โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) : ซึ่งหมายถึง แบบสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่เด็กได้เรียนรู้มาในอดีตว่ารับรู้ได้มากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถ หรือความสำเร็จในการเข้าถึงความรู้ โดยการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งแสดงพฤติกรรมออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยา หรือแบบทดสอบทั่วไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีมาเสนอ ดังนี้

กู๊ด และโบฟี (Good and Brophy, 1977, pp.346-348 อ้างอิงใน ศุภวรรณ พันธุ์จันทร์, 2534, หน้า 27) อธิบายถึง ผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า บุคคลบางประเภทอาจจะประสบความสำเร็จได้มากกว่าคนอื่น ทั้งๆ ที่มีความเฉลียวฉลาดและมีทักษะทางกายภาพที่คล้ายคลึงกัน แต่เชื่อว่าอาจเป็นเพราะบุคคลนั้นมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลอื่น หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การประสบความสำเร็จเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการดำเนินชีวิตมากกว่าเป้าหมายอื่นๆ ของบุคคล โดยที่แมคเคลแลนด์ (McClland) เป็นผู้หนึ่งที่สนใจศึกษาเรื่องความต้องการประสบความสำเร็จของบุคคล โดยใช้แบบทดสอบ Thematic Apperception Test (TAT) เป็นเครื่องมือในการวัดความต้องการในการประสบความสำเร็จของบุคคล ผลการศึกษาพบว่า ผู้ทดสอบที่ทำคะแนนได้สูงมีแนวโน้มที่จะกำหนดเป้าหมายและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จค่อนข้างสูง

ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสำคัญองค์ประกอบหลายองค์ประกอบด้วยกันดังที่นักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

เพรสคอตต์ (Prescott, 1961, pp.14-16 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ เน้นอุตร, 2547, หน้า 8) ได้

สรุปองค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ข้อบกพร่องของร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย
2. องค์ประกอบด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตรและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้านและฐานะทางบ้าน
4. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน
5. องค์ประกอบด้านพัฒนาการแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติ และแรงจูงใจ

6. องค์ประกอบด้านการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงอารมณ์

บลูม (Bloom, 1982, pp. 167-169) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Entry Behaviors) หมายถึง การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนมีมาแต่ก่อนเรียน ได้แก่ ความถนัดและความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน
2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะด้านจิตพิสัย (Affective Entry Characteristics) หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้เรียนจะแสดงออกเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ ต่อเนื้อหาที่เรียนในสถานศึกษา
3. คุณภาพการสอน (Quality of Instruction) หมายถึง ประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และการรับรู้ผลสะท้อนกลับของการกระทำว่าถูกหรือไม่

จากการประมวลเอกสารในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความสามารถ หรือความสำเร็จในการเข้าถึงความรู้ โดยการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งแสดงพฤติกรรมออกมา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยา หรือแบบทดสอบทั่วไป ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบด้านความรัก ร่างกาย ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และการ

พัฒนาตน เนื่องจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความรู้สึกดีกับตนเอง ช่วยตนเองได้เมื่อเผชิญปัญหา สามารถปรับตัวได้ และมีสุขภาพจิตดี ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความวิตกกังวล ให้อดอย และสุขภาพจิตไม่ดี พร้อมทั้งปรับตัวทางอารมณ์ให้เข้ากับสิ่งต่างๆ ได้ไม่ดี ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต (เหตุทัย ศุภลักษณ์, 2547. หน้า 32) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

4. สุขภาพจิต

ความหมายและความสำคัญของสุขภาพจิต

โลกปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเป็นอยู่ของคนในสังคมวนวายสับสน สลับซับซ้อน มีการต่อสู้แย่งชิง คว้าโอกาสมากขึ้น ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่น วัยรุ่นฆ่าตัวตาย ครอบครัวแตกแยกเกิดการขัดแย้ง ทะเลาะวิวาทอย่างรุนแรง และมีการหย่าร้างมากขึ้น ในสภาวะดังกล่าว คนจะดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขได้ไม่่ง่ายนัก จะต้องดิ้นรน ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในสังคมให้ได้ ดังนั้น สุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจของบุคคล จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวในชีวิตประจำวัน ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ ย่อมแสดงถึงการมีภาวะสุขภาพจิตที่ดีของบุคคลคนนั้น สุขภาพจิตที่ดีก็จะอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า "A sound mind is in a sound body"

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุข อยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดี มีสัมพันธภาพอันดีงามกับบุคคลอื่น และดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกอย่างสุขสบาย รวมทั้งสนองตอบความต้องการของตนเองในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้ โดยไม่มีข้อขัดแย้งภายในจิตใจและมีได้หมายความเฉพาะเพียงแต่ปราศจากอาการของโรคประสาท และโรคจิตเท่านั้น

อรุณ เชนวนาศัย. (2538, หน้า 20) กล่าวว่า สุขภาพจิต หมายถึง การดำเนินชีวิตที่เป็นสุข มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม สามารถปรับตัวหรือปรับความต้องการของตนเอง ให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่อยู่ร่วมกับสังคมที่เกี่ยวข้องได้ดี โดยไม่ก่อความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น ทั้งยังก่อให้เกิดผลดีและประโยชน์สุขแก่ตนเอง และสังคมเพิ่มขึ้นอีกด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งเกี่ยวกับความสำคัญของสุขภาพจิต ที่ภูพิงราช
นิเวศน์ เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2520 ไว้ดังนี้

สุขภาพจิตและสุขภาพกายนั้นพูดได้ว่า สุขภาพจิตสำคัญกว่าสุขภาพกายด้วยซ้ำ เพราะว่า
คนไหนที่ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง แต่จิตใจพังเพื่อนไม่ได้เรื่องนั้นจะไม่เป็นประโยชน์ต่องานหรือสังคม
แต่อย่างใด ส่วนคนที่สุขภาพกายไม่สู้จะแข็งแรงแต่สุขภาพจิตดีหมายความว่าจิตใจดี รู้จักจิตใจของ
ตัวเองและรู้จักปฏิบัติให้ถูกต้องยอมเป็นประโยชน์ต่อตัวเองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้มากในที่สุด
สุขภาพจิตที่ดีก็อาจจะพามาซึ่งสุขภาพกายได้ผู้ที่จะสอนวิชาชีพหรือปฏิบัติงานอย่างอื่น นอกจากการ
รักษาอดีตแล้วยัง ช่วยทำให้กายนั้นหายจากโรคภัยได้สะดวก”

ทเวศวร์ พิริยะพจนท์และคณะ (2542) กล่าวว่า การส่งเสริมสุขภาพจิต เป็นการป้องกัน
ไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต ต้องเริ่มตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์มารดา หรือเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว ซึ่ง
เป็นสถาบันแห่งแรกที่มีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล บุคลิกภาพและการปรับตัว ถ้าสภาวะ
ภายในครอบครัวและสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นไปด้วยดี พ่อแม่ให้ความรักความ
เข้าใจ และเอาใจใส่ดูแลลูก มีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างเหมาะสม ครอบครัวนั้น
ย่อมจะสร้างเด็กที่มีชีวิตปกติสุข

คนทุกคนย่อมมีความอยากและความต้องการเป็นธรรมดา แต่อาจสมหวังหรือผิดหวัง พอใจ
หรือไม่พอใจก็ได้ ซึ่งจะทำให้เป็นสุขหรือเป็นทุกข์ก็อยู่ที่ใจของตนเองว่าจะยอมรับมากน้อยเพียงใด
ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ต้องเลือกวิธีลดความเครียดด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังจะได้กล่าว
ต่อไป แต่การส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีคือการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยเริ่มที่ใจของตนเองก่อน

การส่งเสริมสุขภาพจิตที่สำคัญ โดยการเริ่มที่ตนเอง มีวิธีการดังนี้

1. ฝึกควบคุมอารมณ์ ไม่ด่วนตีใจ เสียใจ หรือขาดสติโกรธจนลืมตัว ให้หมั่นเตือนตัวเองอยู่
เสมอว่า คนที่กลัวเสียศักดิ์ศรีคือคนที่มีปมด้อย คนขาดเหตุผลคือคนโง่ และคนที่ไม่รู้จักให้อภัยผู้อื่น
คือคนเห็นแก่ตัว

2. สะสมมิตร มองผู้อื่นในแง่ดี จะทำให้สร้างมิตรได้ง่าย ควรจำไว้ว่าคนยอมมีทั้งด้านดีและ
ด้านไม่ดี ไม่มีใครสมบูรณ์แบบทุกอย่าง และไม่มีใครอยากให้เห็นด้านไม่ดีของตน การรู้จักมองด้านที่ดี
ของผู้อื่น และยกย่องชมเชย จะทำให้เกิดมิตรและเป็นผลดีต่อตนเอง

3. ไม่หนีอุปสรรค การดำเนินชีวิตย่อมมีอุปสรรคบ้างเป็นธรรมดา เช่น ต้องพบปัญหา พบกับ
ความสมหวังและผิดหวัง เป็นต้น ไม่ควรยอมแพ้หรือหนีอุปสรรคง่าย ๆ แต่ควรจะอดทนพยายามใช้

เหตุผลแก้ไขผ่อนปรนสถานการณ์ อุปสรรคทุกอย่างย่อมมีทางแก้ไขได้เสมอ แต่จะแก้ได้มากหรือน้อย เร็วหรือช้าเท่านั้นเอง

4. รู้จักฝึกใจ ต้องหมั่นฝึกจิตใจให้มีความมั่นคงและยุติธรรม ด้วยการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น พยายามเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ถือความคิดของตนเองว่าถูกต้องเสมอไป และยอมให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

5. ใฝ่เสริมคุณค่า การสร้างคุณค่าให้ตนเอง คือทำตนให้เป็นประโยชน์ โดยหาโอกาสช่วยเหลือผู้อื่นหรือส่วนรวม และทำบุญทำทานด้วยความจริงใจ ไม่หวังผลตอบแทน

อมราวดี ฦ อุบล (2544, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของสุขภาพจิตว่า สุขภาพจิต คือ สภาวะชีวิตที่เป็นสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมบุคคลและสังคมที่เกี่ยวข้องด้วยดี โดยไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้ทำให้เกิดผลดีและประโยชน์แก่ตนเองอีกด้วย

จากข้อความข้างต้นสุขภาพจิต จึงหมายถึง สภาวะจิตใจที่มีต่อตนเอง ผู้อื่นและสภาพแวดล้อม โดยมีความสามารถในการปรับตัว มีสมรรถภาพในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและอย่างเหมาะสม มีความมั่นคงทางจิตใจ และสามารถเผชิญปัญหาในชีวิตได้ ในที่นี้จะใช้แบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งพัฒนาโดยนายแพทย์ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ

ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ(2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความเชื่อถือได้และความแม่นยำของ General Health Questionnaire ฉบับภาษาไทยมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตฉบับภาษาไทยขึ้น โดยพัฒนาจาก General Health Questionnaire (GHQ) ของ Goldberg ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบตอบด้วยตัวเอง เพื่อคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตของประชากร คณะผู้ศึกษาได้นำ General Health Questionnaire (Goldberg, 1972) มาแปลเป็นภาษาไทย และทำการศึกษาในประชาชนในเขตหนองจอกที่มารับบริการจากหน่วยแพทย์เคลื่อนที่จำนวน 100 ราย เพื่อทดสอบความเชื่อถือได้และความแม่นยำของเครื่องมือในการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตในชุมชนเพื่อเปรียบเทียบกับการวินิจฉัยของจิตแพทย์ พบว่า General Health Questionnaire ฉบับภาษาไทย (Thai GHQ) ทุกฉบับ ทั้งฉบับเต็ม คือ Thai GHQ-60 และฉบับอื่นๆ ที่ตัดตอนมาจากฉบับเต็มคือ Thai GHQ-30, Thai GHQ-28 และ Thai GHQ-12 มีค่าความเชื่อถือได้และความแม่นยำอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่ ความสอดคล้องภายใน (Internal consistencies) ของข้อคำถามมีค่า Cronbach's alpha coefficient ตั้งแต่ 0.84 ถึง 0.94 และมีความไว (Sensitivity) ตั้งแต่ร้อยละ

ละ 78.1 ถึง 85.3 และความจำเพาะ (specificity) ตั้งแต่ร้อยละ 84.4 ถึง 89.7 และสมควรนำมาใช้เป็นแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตในประชากรไทยได้

วิธีการใช้

แบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต (Thai GHQ) เป็นแบบสอบถามที่ประชาชนสามารถตอบได้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเหมาะที่จะนำไปใช้กับบุคคลที่สามารถอ่านออกเขียนได้ในกรณีที่ไม่สามารถอ่านด้วยตนเองได้ อาจใช้วิธีให้บุคคลอื่นอ่านให้ฟังและผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เลือกคำตอบด้วยตนเอง ข้อคำถามของ Thai GHQ จะครอบคลุมปัญหาใหญ่ๆ 4 ด้าน คือ ความรู้สึกไม่เป็นสุข (Unhappiness) ความวิตกกังวล (Anxiety) ความบกพร่องเชิงสังคม (Social impairment) และความคิดว่ามีโรคทางกายโรคใดโรคหนึ่งหรือหลายโรค (Hypochondriasis)

Thai GHQ มีทั้งหมด 4 ฉบับ ดังนี้

1. Thai GHQ – 60 มีข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ
2. Thai GHQ – 30 มีข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ
3. Thai GHQ – 28 มีข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ
4. Thai GHQ – 12 มีข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ

สำหรับ Thai GHQ – 28 ซึ่งเป็น Sub-scaled GHQ แบ่งคะแนนเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่ม 1 ข้อ 1 – 7 เป็นอาการทางกาย (Somatic Symptoms)

กลุ่ม 2 ข้อ 8 – 14 เป็นอาการวิตกกังวลและการนอนไม่หลับ (Anxiety and insomnia)

กลุ่ม 3 ข้อ 15 – 21 เป็นความบกพร่องทางสังคม (Social dysfunction)

กลุ่ม 4 ข้อ 22 – 28 เป็นอาการซึมเศร้าที่รุนแรง (Severe depression)

เวลาที่ใช้ในการตอบคำถาม Thai GHQ-60 ผู้ที่อ่านออกเขียนได้ และไม่มีปัญหาอื่น ๆ จะเป็นอุปสรรคต่อการตอบจะใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที ส่วนฉบับอื่นๆ ก็จะใช้เวลาน้อยตามลำดับ

การให้คะแนนของ GHQ Goldberg แนะนำให้ใช้การคิดแบบ GHQ score (0-0-1-1) ซึ่งสะดวกและได้ผลไม่แตกต่างจากการคิดคะแนนแบบ Likert score (0-1-2-3) โดยพบว่า correlation ระหว่าง 2 วิธีนี้อยู่ระหว่าง 0.92-0.94

การแปลผล Thai GHQ ทั้ง 4 ฉบับ มีจุดตัดของคะแนน ดังนี้

Thai GHQ – 60 ใช้จุดตัดคะแนนต่ำ 11/12 โดยคะแนนตั้งแต่ 12 ขึ้นไปถือว่าเป็นผิดปกติ

Thai GHQ – 30 ใช้จุดตัดคะแนนต่ำ 3/4 โดยคะแนนตั้งแต่ 4 ขึ้นไปถือว่าผิดปกติ

Thai GHQ – 28 ใช้จุดตัดคะแนนต่ำ 5/6 โดยคะแนนตั้งแต่ 6 ขึ้นไปถือว่าผิดปกติ

Thai GHQ – 12 ใช้จุดตัดคะแนนต่ำ 1/2 โดยคะแนนตั้งแต่ 2 ขึ้นไปถือว่าผิดปกติ

อย่างไรก็ตาม Thai GHQ เป็นเพียงแบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต และบอกเพียงว่าน่าจะมี ความผิดปกติทางจิตเวชเท่านั้น แต่ไม่สามารถบอกได้ว่ามีความผิดปกติทางจิตเวชชนิดใด

การนำไปใช้ประโยชน์เป็นแบบคัดกรองที่สามารถนำไปใช้ในการสำรวจชุมชนทั่วไป และ สถานบริการสาธารณสุขหรือคลินิกผู้ป่วยนอกทั่วไป และข้อจำกัด Thai GHQ – 60 มีค่าความแม่นยำ ดีใกล้เคียงกับ Thai GHQ – 30 และมีค่าความเชื่อถือได้ที่ดีที่สุดแต่มี ความยาวมากกว่า ดังนั้นในทาง ปฏิบัติ Thai GHQ – 30 จึงน่าจะเป็นฉบับที่เหมาะสมที่สุด

ส่วน Thai GHQ – 28 มีความเหมาะสมในกรณีที่ต้องการคะแนนของ Sub-Scale ต่าง ๆ เพื่อดูรายละเอียดของอาการ Thai GHQ – 12 แม้จะมีค่าความแม่นยำและความเชื่อถือได้ต่ำกว่า ฉบับอื่น ๆ ก็ไม่ได้มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญ และมีข้อดีที่มีขนาดสั้น กระทัดรัด

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสุขภาพจิตที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตซึ่ง สอดคล้องกับจันทิมา จันทรศักดิ์ (2547, หน้า 70-91) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้า ร่วมกิจกรรมของนิสิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรพิมุข พบว่าสุขภาพจิตส่งผลทาง ลบต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตในปีเดียวกันเหตุย ศุภลักษณ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของนิสิตสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ พบว่า สุขภาพจิตไม่ดีส่งผลต่อทัศนคติในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

5. สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

เอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน

มีผู้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไว้ดังนี้

Chickering (1993, pp.90) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้แก่ การสามารถยอมรับความแตกต่างของบุคคล

อื่นได้ และการมีใจกว้าง ส่วนการเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาตนเองไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ได้แก่ การไว้ใจกัน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การให้และการรับ เป็นต้น

สุรพล พยอมแย้ม (2548, หน้า 21) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นพฤติกรรมหนึ่งที่บุคคลกระทำต่อกันมีความรู้สึกและอารมณ์ต่อกัน ความสัมพันธ์อาจเกิดทั้งในด้านบวกและด้านลบ

บุญศรีศรี คเชนทวา (2549, หน้า 9) การวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง วิธีการทางจิตวิทยาที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้ที่จะเข้าใจความคิดความรู้สึก และการกระทำของตนเองและบุคคลอื่น เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้เกิดผลในทางที่ดีขึ้น

ความหมายและความสำคัญของสัมพันธภาพกับเพื่อน

มีนักวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อนหลายท่านดังนี้

บุษรินทร์ ทุ่งมีผล (2546, หน้า 43-44) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยส่งเสริมให้วัยรุ่นสามารถค้นหาเอกลักษณ์ของตนได้สภาพแวดล้อมที่สำคัญในระยะวัยรุ่นนอกจากครอบครัวแล้ว ก็คือสถานศึกษาและกลุ่มเพื่อนสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาทั้งทางด้านเนื้อหาวิชาที่สอนของหลักสูตร มีการรับรู้สิ่งต่างๆ นอกจากตนเอง กิจกรรมต่างๆ และประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้นิสัยมีการไตร่ตรองอย่างกว้างขึ้น รู้จักเปรียบเทียบแนวคิดประสบการณ์ที่ตนได้รับกับแนวคิดของบุคคลต่างๆ ทำให้รู้จักตนเองอย่างแท้จริง ส่วนกลุ่มเพื่อนก็มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทางเอกลักษณ์ เพราะวัยรุ่นที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนจะเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความคิดรวบยอดของตนที่ได้รับที่คงที่ มีค่านิยมเป็นของตนเองสิ่งเหล่านี้เป็นวิถีทางที่สำคัญต่อพัฒนาการทางเอกลักษณ์ของวัยรุ่น

เพื่อนเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นได้ในคู่สัมพันธ์ทุกประเภท ตั้งแต่เพื่อนกับเพื่อนจริงๆ เพื่อนในระหว่างสามีภรรยา นายกับลูกน้อง ครูกับศิษย์ หรือแม้แต่พ่อแม่กับลูก เมื่อเอ่ยถึงคำว่าเพื่อน นักมนุษยสัมพันธ์ได้เสนอว่า หมายถึงความสัมพันธ์ที่มีลักษณะพิเศษ ดังนี้

1. เพื่อนมีสถานะพิเศษในชีวิต เป็นคนที่เราไว้ใจและเป็นที่ยอมรับ ยิ่งไปกว่านั้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเป็นความสัมพันธ์แบบไม่เอาเปรียบ ทั้งนี้มิได้หมายความว่าคนเราจะไม่รับสิ่งใดจากเพื่อน แต่การได้สิ่งใดจากเพื่อนนั้นเป็นการได้มาโดยไม่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกว่าคุณบังคับหรือขู่เข็ญ

2. เพื่อนมีฐานอยู่บนความเท่าเทียมกัน หมายถึง ระหว่างเพื่อนไม่มีใครมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือใคร แม้ว่าอีกคนหนึ่งจะมีสถานภาพเหนือกว่า และตรงจุดนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีเพื่อนที่มีสถานภาพทางสังคมหรือเศรษฐกิจต่างจากตนเองมากๆ ได้ เนื่องจากอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างบทบาทขึ้น

3. เพื่อนต้องยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งจะรู้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของอีกฝ่ายหนึ่งว่า คล้อยตามกฎของความเป็นเพื่อนหรือไม่ กฎของความเป็นเพื่อนโดยทั่วไปประกอบด้วย

3.1 เมื่อมีข่าวใดๆ เกี่ยวกับความสำเร็จก็บอกให้เพื่อนรู้

3.2 แสดงการสนับสนุนทางอารมณ์

3.3 เสนอความช่วยเหลือเมื่อต้องการ

3.4 พยายามทำให้มีความสุขเมื่ออยู่ร่วมกัน

3.5 เสนอตัวทำงานแทนถ้าเพื่อนขาดไป

จารวี ยิ่งยืน (2549, หน้า 4) กล่าวว่า สัมพันธภาพในกลุ่มเพื่อน หมายถึง การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกันที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเรื่องการแสดงบทบาทระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อน ความคล้ายคลึงกันในด้านความคิดเห็นและความขัดแย้ง

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530, หน้า 45-46 อ้างอิงใน โกมล ไพศาล 2549, หน้า 24-26) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนไว้ว่าในกลุ่มเพื่อนนั้นเป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัยทำให้นิสิตได้รู้จักว่าตนเองประสบความสำเร็จในด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อนเป็นกลุ่มที่สนับสนุนและเป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายทางความรู้ของการศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจไม่ตรงกับอาจารย์ห้องเรียนและมหาวิทยาลัย กลุ่มเพื่อนช่วยสนองอารมณ์จิตใจและเข้าใจชีวิตการอยู่ร่วมกัน การสมาคม และการทำงานร่วมกับผู้อื่น และอาจมีการยุยงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดและประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงหรือในทางกลับกันกลุ่มเพื่อนก็อาจจะช่วยรักษาสภาพที่คงที่ไว้ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงก็ได้ รวมทั้งนิสิตที่เรียนไม่ค่อยดีหรือมีความผิดหวัง กลุ่มเพื่อนจะช่วยเขาเลือกทางออกทางอื่น หรือช่วยให้เขามีภาพพจน์ทางบวกโดยที่สนับสนุนให้เกิดความสนใจต่อสิ่งอื่นที่มีใช้การเรียน

การสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อน

วิจิตร อวาระกุล (2537, หน้า 137-141) กล่าวว่า วิธีปฏิบัติให้เพื่อนรักใคร่ เห็นอกเห็นใจ

ควรปฏิบัติดังนี้

1. เปิดฉากทักทายติดต่อกัน
2. มีความจริงใจต่อเพื่อน
3. หลีกเลี่ยงการนินทาเพื่อน
4. อย่าขัดทอดความผิดให้เพื่อน
5. ยกย่องชมเชยเพื่อนในสิ่งที่สมควร
6. ให้ความร่วมมือในกิจการของเพื่อนด้วยความเต็มใจเสมอ
7. ให้เพื่อนได้ทราบในสิ่งที่เขาได้รับผิดชอบ
8. ฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ บ้าง
9. หลีกเลี่ยงการทำตัวเหนือเพื่อน
10. ทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย
11. ใจกว้างและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนฝูง
12. ออกไปพบปะสังสรรค์กันกับเพื่อนบ้างตามสมควร
13. ให้ความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนในยามทุกข์ร้อน

วิจิตร อวระกุล (2542, หน้า 181) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของเพื่อนที่ดีที่ควรคบนั้นควรประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นคนไม่เอาเปรียบเพื่อน เห็นเพื่อนได้สติก็ใจด้วย ไม่อิจฉาริษยา เมื่อเพื่อนตกทุกข์ได้ยากเจ็บไข้ได้ป่วยก็สงสาร เป็นทุกข์แทน พยายามหาทางช่วยเหลือและยอมเสียสละให้กันเมื่อถึงคราวจำเป็น
2. เป็นคนรักเพื่อน ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและเห็นประโยชน์ของส่วนรวม โอบอ้อมอารีเมตตา กรุณา พุดจาเชื่อถือได้ รักษาคำพูด มีสามัคคีธรรม กิริยาสุภาพเรียบร้อยนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ไม่แข็งกระด้าง
3. มีวาจาอ่อนหวานนิมนวล อ่อนน้อมกับคนทั่วไป รักเกียรติของตนและคนอื่น ไม่ทับถมผู้อื่นที่ทำ ผิดหรือชั่ว
4. ซักนำ แนะนำ เพื่อนแต่ในสิ่งดี คอยตักเตือนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด มีความหวังดีต่อเพื่อนมนุษย์ ไม่ผูกพยาบาท

5. ไม่เสียเรื่องความประพฤติ เรื่องการเงิน ไม่เป็นหนี้สินมากมาย ไม่เป็นคนเจ้าชู้ ไม่พาล เกเร เล่นการพนัน เสพย์ยาเสพติด ไม่ชอบนินทา ยุแหย่ ส่อเสียดผู้อื่น ไม่เป็นที่รังเกียจของสังคมคนทั่วไป

6. เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่น เยือกเย็น ไม่หุเบา เชื่อคนง่าย ไม่เป็นคนขี้เหนียว แต่ก็ไม่ใช่คนสุรุ่ยสุร่าย

คุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่ดีของเพื่อนที่ควรคบ ส่วนจะมีมากน้อยหรือมีคุณสมบัติที่สำคัญอย่างไรบ้าง ควรจะคบเพื่อนประเภทใดก็อาจพิจารณาด้วยตนเอง และพิจารณาจากสายตาของคนอื่นว่า คนส่วนมากเขามองคน ๆ นั้นเป็นอย่างไรประกอบด้วยก็จะพิจารณาได้ดียิ่งขึ้น

การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเพื่อนคือสิ่งแวดล้อมหล่อหลอมชีวิตของเรา ถ้าเพื่อนดี เพื่อนจะชักนำ เราไปในทางดี แต่ถ้าเพื่อนไม่ดีก็จะชักจูงเราไปในทางที่ไม่ดีได้ หลักอีกข้อหนึ่งในการคบเพื่อนก็คือ เราต้องสังเกตดูว่า เพื่อนที่เราคบนั้น ในสายตาของคนอื่นเห็นว่าเขาเป็นคนเลว เป็นที่ติฉิน หรือสังคมรังเกียจหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นเราก็ต้องสันนิษฐานได้ว่าเพื่อนคนนั้นต้องเป็นคนไม่ดีด้วย ไม่ควรคบหา

6. สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์

ความหมายและความสำคัญสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและความสำคัญ ดังนี้

จันทิมา จันทรศักดิ์ (2547, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิตว่า สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต หมายถึง พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนิสิตและนิสิตปฏิบัติต่ออาจารย์ ทั้งในและนอกห้องเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้ความสนใจต่อนิสิต สร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ให้นิสิตเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะแก่นิสิตทั้งในด้านการเรียน และด้านส่วนตัวที่นิสิตมาขอคำปรึกษา

2. พฤติกรรมที่นิสิตปฏิบัติต่ออาจารย์ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ เคารพเชื่อฟังในอาจารย์ผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำสิ่งที่อาจารย์อบรมสั่งสอนและซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว

ประเมศว วัฒนโสภาส และคณะ (2548 , หน้า 20-21) กล่าวว่า การมีสัมพันธภาพระหว่างนิสิตและอาจารย์ จะมีผลต่อสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพราะถ้าผู้สอนมีบรรยากาศในการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ มีบรรยากาศแห่งความเป็นมิตร มีการรับฟังความคิดเห็นของนิสิต เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถามและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน มีกิจกรรมกลุ่มและการอภิปราย สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้สนุก ให้นิสิตมีความอยากรู้อยากเห็น และมีความกระตือรือร้นในการเรียน จะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้จะทำให้สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ใกล้ชิดกันมากขึ้น

เริงชัย หมื่นชนะ (2535, หน้า 78-79) สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนิสิต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ อาจารย์เป็นผู้มีความรับผิดชอบนิสิตโดยตรง ย่อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด มีอำนาจบังคับบัญชานิสิตในชั้นเรียน ตั้งแต่การเรียน ความคิด การแสดงออก ความประพฤติ กิริยามารยาท การแต่งกายและทุกสิ่งทีนิสิตแสดงออก

สำหรับนิสิตความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการนี้ นิสิตถืออาจารย์มีอำนาจบังคับบัญชาตนเองได้ มิใช่แต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่รวมถึงนอกห้องเรียนด้วย นิสิตจะเชื่อฟังให้ความเคารพนับถืออาจารย์

2. ความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ ความสัมพันธ์นี้อาเป็นไปได้หลายทาง นอกจากความสัมพันธ์ในฐานะอาจารย์กับนิสิตในห้องเรียนแล้ว อาจารย์อาจมีความสนิทสนมในด้านอื่นๆ นอกจากความเป็นอาจารย์ เช่น ทำหน้าที่ให้นิสิตปรึกษาปัญหาต่างๆ

พฤติกรรมที่อาจารย์แสดงออกกับนิสิตเพื่อสร้างสัมพันธภาพ

1. พฤติกรรมทางอ้อม

1.1 ยอมรับฟังความรู้สึกของนิสิต หรือที่แสดงออกด้วยวาจา หรือการกระทำไม่ข่มขู่ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกในด้านเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจ

1.2 ให้คำชมเชย สนับสนุนให้กำลังใจการกระทำหรือการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของนิสิต

1.3 การยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนิสิตมาปรับปรุงการเรียนการสอน ถ้าข้อเสนอนั้นมีประโยชน์

1.4 การถามเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาหรือวิธีการสอนต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นิสิตตอบ

1.5 สนใจนิสิต กิจกรรมต่างๆ ของนิสิต ช่วยเหลือเมื่อนิสิตเกิดปัญหาด้านความเห็นอกเห็นใจ ส่งเสริมให้นิสิตปฏิบัติดีเยี่ยงพลเมืองดี ส่งเสริมให้นิสิตมีความขยันขันแข็ง เรียนดี และช่วยเหลือตนเองได้

2. พฤติกรรมทางตรง หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

2.1 การบรรยายข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา

2.2 ให้แนวทาง ออกคำสั่ง หรือแนะแนวเพื่อให้นิสิตปฏิบัติตาม

2.3 การใช้อำนาจ หรือการดูดำดูขาว หรือวิจารณ์การกระทำของนักเรียนเพื่อให้นิสิตได้เปลี่ยนพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์

2.4 นิสิตพูดและตอบคำถามของอาจารย์

2.5 นิสิตแสดงความคิดเห็น

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ หมายถึง พฤติกรรมที่นิสิตและอาจารย์แสดงต่อกัน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยพฤติกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติต่อนิสิต ได้แก่ ให้ความสนใจต่อนิสิต สร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่ให้นิสิตเกิดความเป็นกันเอง ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะแก่นิสิตทั้งในเรื่องการเรียน และเรื่องส่วนตัวที่นิสิตมาขอรับคำปรึกษา ส่วนพฤติกรรมที่นิสิตปฏิบัติต่ออาจารย์ ได้แก่ ความเคารพเชื่อฟังของอาจารย์ผู้สอน ตั้งใจและสนใจกระทำในสิ่งที่อาจารย์อบรมสั่งสอนและซักถาม อาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยด้านการเรียนและด้านส่วนตัว ในส่วนของแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต (จันทิมา จันทรศักดิ์ , 2547, บทคัดย่อ) ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่าสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนิสิตที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

7. สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง

ความหมายและความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง

สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพประเภทหนึ่งของสัมพันธภาพในครอบครัว เด็กจะเป็นคนดีไม่ได้ถ้าขาดการอบรมเลี้ยงดูที่ดี พ่อแม่เป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงความคิดเห็น และพฤติกรรมต่างๆ ทั้งด้านความสามารถ ทักษะ ความสนใจ ทักษะคิด อุนิสัย อารมณ์ วัฒนธรรมที่ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมบุคลิกภาพ ในด้านที่ดีมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเอง และต่อสังคมก็ย่อมมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการเจริญเติบโต จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับสัมพันธภาพภายในครอบครัวซึ่งมีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความหมายในหลายแง่มุม ดังนี้

อมรพรรณ ลิวติงษ์ (2547, หน้า 12) ให้ความหมายของสัมพันธภาพภายในครอบครัวว่า หมายถึง สมาชิกหรือบุคคลในครอบครัวเดียวกันมีการปฏิสัมพันธ์กันในแต่ละครั้ง มีสภาวะการณ์ทางจิตใจมาเกี่ยวข้อง เช่น ความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคงทางจิตใจ ความเข้าใจ เป็นต้น

ปาริชาติ เลาบุตร (2547, หน้า 8) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน โดยทำกิจกรรมร่วมกัน มีการสื่อสารทางด้านวาจา

เกษราภรณ์ จันทร์ยูง และคณะ (2552, หน้า 29) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัวที่แสดงต่อกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกภายในครอบครัว อยู่ร่วมกันด้วยความรักความอบอุ่น และเอื้ออาทรต่อกัน สามารถดำรงความเป็นครอบครัวและสืบทอดความเป็นครอบครัว ซึ่งเมื่อครอบครัวมีความรักความอบอุ่นสมาชิกก็จะมีสภาพจิตใจที่ดีมี ความมั่นคงทางอารมณ์ มีพลังที่จะสามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง

จารวี ยิ่งยีน (2549, หน้า 4) กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง การแสดงออกทางด้านพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเรื่องการแสดงบทบาท ความผูกพัน และการสนับสนุนของบุคคลในครอบครัวรวมถึงลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง ซึ่งมีนักวิจัยได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง ดังนี้

จันทิมา จันทรศักดิ์ (2547, หน้า 7-8) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตและผู้ปกครอง

หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนิสิตและพฤติกรรมที่นิสิตปฏิบัติต่อผู้ปกครอง เพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รายละเอียด ดังนี้

1. พฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนิสิต ได้แก่ การให้ความรัก ความห่วงใยต่อนิสิต ให้กำลังใจ รับฟังเรื่องราวต่างๆ ให้คำปรึกษา มีเวลาให้นิสิตและให้ความไว้วางใจกับนิสิต ทั้งเรื่องส่วนตัว และเรื่องเรียน

2. พฤติกรรมที่นิสิตปฏิบัติต่อผู้ปกครอง ได้แก่ การแสดงความรักและความเคารพของนิสิตที่มีต่อผู้ปกครอง การเชื่อฟังผู้ปกครอง คอยช่วยเหลืองานบ้านด้วยความเต็มใจ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกัน

เหตุย ศุภลักษณ์ (2547, หน้า 7) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง หมายถึง การปฏิบัติของนิสิตกับผู้ปกครอง หรือบิดามารดา และการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง หรือบิดามารดากับนิสิต เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

1. การปฏิบัติตนของนิสิตกับผู้ปกครอง ได้แก่ การแสดงความรัก แสดงความเคารพเชื่อฟัง การเชื่อฟังผู้ปกครองหรือบิดามารดา คอยช่วยเหลืองานบ้านด้วยความเต็มใจ การปฏิบัติตามคำสั่งสอนทั้งทางด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว การเงิน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกัน

2. การปฏิบัติตนของผู้ปกครองกับนิสิต ได้แก่ การให้ความรักความเอาใจใส่ การดูแลสุขภาพ การอบรมสั่งสอน เป็นที่ปรึกษาทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องการศึกษา

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นแบบแผนความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในครอบครัวของสมาชิกทุกคน โดยมีพื้นฐานที่ว่า ครอบครัวมีการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล มีการติดต่อสื่อสาร การมีเจตคติ การกระทำโต้ตอบระหว่างกันภายในครอบครัว ดังที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2540, หน้า 44-45) ได้แบ่งประเภทความสัมพันธ์ในครอบครัวดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาหรือบิดามารดา

เนื่องจากสมาชิกคู่แรกในครอบครัว คือ สามีและภรรยาในครอบครัว ถ้าสามีภรรยามี ความรักใคร่เข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน พยายามปรับตัวเข้าหากัน ร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตลอดจนรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายในครอบครัวร่วมกันย่อมทำให้ ครอบครัวนั้น มีความราบรื่นมั่นคงและดำรงอยู่ต่อไปได้ สมาชิกอื่นๆ ในครอบครัวก็พลอยมีความสุขไปด้วย โดยเฉพาะบุตรจะได้ความรักความอบอุ่น และเกิดความมั่นคงในจิตใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสามี

ภรรยามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน ไม่มีความรักใคร่ปรองดอง ขาดความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกัน และขาดความรับผิดชอบร่วมกัน ย่อมเกิดความขัดแย้งอยู่เสมอ อันทำให้ครอบครัวแตกสลาย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร

ความสัมพันธ์นี้มีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา เพราะเมื่อมีการให้บุตรแล้วความสัมพันธ์ในครอบครัวก็เพิ่มขึ้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรตามมา ถ้าบิดามารดาทำตัวเป็นหลัก รักใคร่ผูกพันกันดีความรักผูกพันแน่นหนาของบิดามารดานั้น จะมีผลสะท้อนไปผูกพันความรักต่อบุตรไปเองโดยปริยาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง

เมื่อบิดามารดาให้กำเนิดบุตรคนที่ 2 ที่ 3 และคนต่อๆ มาความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องย่อมเกิดขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องจะดีหรือไม่ จะมีมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในครอบครัว อันประกอบด้วยความสัมพันธ์พื้นฐานและลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เพราะบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และให้ความรัก ความเข้าใจ ให้ความยุติธรรม ตลอดจนสร้างความรักใคร่ในพี่น้อง ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องย่อมดำเนินต่อไปด้วยดี

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทุกคนในครอบครัว

ในครอบครัวเดี่ยว ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวก็คือความสัมพันธ์ระหว่าง สามี ภรรยา บิดามารดากับบุตร พี่กับน้องหรือเป็นการรวมความสัมพันธ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน สำหรับครอบครัวขยาย สมาชิกในครอบครัวจะขยายตัวรวมไปถึง ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา ลูกพี่ลูกน้อง ตลอดจนเขยสะใภ้ เมื่อสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น ความสัมพันธ์ในครอบครัวย่อมต่างกัน

การทำหน้าที่ของครอบครัวในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ทำให้เห็นภาพรวมของแบบแผน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ของสมาชิกในครอบครัวที่ส่งผลต่อความผาสุกของครอบครัว ตลอดจนครอบครัวเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมพึงประสงค์และระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ภายในครอบครัวควบคู่ไปกับการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ

สรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครอง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ปกครอง บิดามารดาปฏิบัติตนต่อนิสิต หรือนิสิตปฏิบัติต่อผู้ปกครอง เพื่อเกิดความสัมพันธ์ต่อกันโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ภายในครอบครัว เช่น พักผ่อนร่วมกัน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง การแสดงความรัก ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และความไว้วางใจกัน จาก

การศึกษาพบว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครองนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนของนิสิต กล่าวคือ ผู้ปกครองมีส่วนในการช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่นิสิตต้องการซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับ การเรียน ทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือในด้านอื่นๆ ที่ส่งผลการเรียน ของนิสิตเป็นไปได้อย่างมีความสุข หรือความเข้าใจอันดีของนิสิตกับผู้ปกครองล้วนแต่ทำให้นิสิต ประสบความสำเร็จทางการเรียน และสามารถเจริญเติบโตในด้านต่างๆ เช่น ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ โกมล ไพศาล(2549, หน้า 22) ประเมศว วัฒนโสภาส และคณะ (2548, หน้า 18-19) และมนัส นิลสวัสดิ์ (2547, บทคัดย่อ) ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน การวิจัยว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับผู้ปกครองมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

8. คุณลักษณะการจัดกิจกรรมนิสิต

ความหมายและความสำคัญของคุณลักษณะการจัดกิจกรรมนิสิต

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตมีนักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่านได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมดังนี้

ประเสริฐ เทียบกลาง (2547, หน้า 46-47) กล่าวว่าหลักการในการดำเนินการจัดกิจกรรม นิสิตให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้ผู้เรียนได้รับทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้จน เกิดการพัฒนาไปสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์และคนดีของสังคมได้นั้น น่าจะเกิดจากการบริหารงาน 4 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนการจัดกิจกรรม หมายถึง การเตรียมการในด้านต่างๆ เพื่อที่จะได้ให้การจัด กิจกรรมสามารถปฏิบัติได้ ไม่ว่าจะเป็นการคิดแผน การกำหนดแผนการจัดกิจกรรม การเตรียมด้าน งบประมาณ การจัดหาข้อมูลเพื่อการวางแผน รวมถึงการจัดให้มีบุคคลเพื่อการวางแผนที่เหมาะสม เป็นต้น

2. การสนับสนุนการจัดกิจกรรม หมายถึง การอำนวยความสะดวกให้เกิดการดำเนินการจัด กิจกรรมตามแผนการที่กำหนดไว้ เช่นการจัดสรรงบประมาณ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดสถานที่ เพื่อดำเนินกิจกรรม การส่งเสริมกิจกรรมหลักในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม การจัดผู้ที่มีความรู้ ความสามารถกำกับดูแลการจัดกิจกรรม

3. การประสานงานการจัดกิจกรรม หมายถึง วิธีการที่จะทำในการดำเนินกิจกรรม ซึ่ง

เกี่ยวข้องกับผู้เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนพาทหน้าทีในสายการบริหารงาน กิจกรรมนิสิต ครู อาจารย์ของสถานศึกษา รวมถึงการมอบหมายหน้าที่การดูแลประสานคน ประสานการทำงานของผู้บริหารที่เหมาะสม จนทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั่นเอง

4. การควบคุมการจัดกิจกรรมนิสิต หมายถึง การดูแลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปตามแผนหรือแนวทางที่กำหนดไว้แล้วอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนิสิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

จากการประมวลเอกสารเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมสามารถให้ความหมายของคุณลักษณะกิจกรรมได้ว่า คุณลักษณะกิจกรรมหมายถึง การบริหารจัดการให้การดำเนินกิจกรรมนิสิตประสบความสำเร็จ ทั้งด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม ได้แก่ การดำเนินการจัดกิจกรรมนิสิต ทั้งกิจกรรมด้านความบันเทิง พิธีการ วิชาการ เวลาในการจัดกิจกรรม ได้แก่ การกำหนดช่วงเวลาต่างๆ เช่น เวลาตอนเช้า หลังเลิกเรียน เสาร์อาทิตย์ วันหยุด และสถานที่การจัดกิจกรรม ได้แก่ การถ่ายเทของอากาศ ขนาดของห้องสำหรับรับปริมาณนิสิต สนามกีฬา วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม การประชาสัมพันธ์กิจกรรม ดังที่ชนธรส ไชยสุด (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติและปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่เข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตมากที่สุด คือ กิจกรรมไม่น่าสนใจ เวลาในการจัดกิจกรรมไม่เหมาะสม สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และการประชาสัมพันธ์ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้หฤทัย ศุภลักษณ์ (2547, หน้า 82) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต พบว่า ลักษณะทางกายภาพของจัดกิจกรรมมีผลต่อทัศนคติในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตด้วย ในทำนองเดียวกันสุวิมล บุญจันทร์ (2547, หน้า 31-39) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้แก่ ประเภทกิจกรรมที่นิสิตสนใจเข้าร่วม ช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า คุณลักษณะของการจัดกิจกรรมนิสิตมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

9. ทัศนคติในการเข้าร่วมกิจกรรม

ความหมายและความสำคัญของทัศนคติ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของทัศนคติ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 521) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะคติ หมายถึง แนวความคิดเห็น

ไอซัค เอเจเซน (Icek Ajzen, 2005, pp.1-4) ได้ให้ความหมายของทักษะคติว่า ทักษะคติเกิดจากการได้รับประสบการณ์อันมีผลทางตรงและทางอ้อมต่อการตอบสนองของบุคคลต่อสรรพสิ่งและสภาพการณ์ที่มาเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

นิวโคม (Newcomb, 1964, pp.128) กล่าวว่า ทักษะคติ ซึ่งมีอยู่ในบุคคลนั้น อาจแสดงออกในพฤติกรรม และมักเป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะชอบหรือพึงพอใจทำให้บุคคล เกิดความรักใคร่พึงพอใจ อยากใกล้ชิดสิ่งนั้นหรืออีกลักษณะหนึ่งแสดงออกถึงความไม่พอใจ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 63) กล่าวว่า ทักษะคติเป็นลักษณะจิตใจของบุคคลที่นักวิชาการเชื่อว่ามี ความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลนั้นมากกว่าจิตลักษณะ

นวม สงวนทรัพย์ (2535, หน้า 77) กล่าวว่า ทักษะคติมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทักษะคติ คือ ความพร้อมทางจิตหรือระบบประสาท กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การแสดงออกแห่งภาพทางสมองทางจิตเกี่ยวกับวัตถุ ปัจเจกชน และสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ทักษะคติมิใช่สิ่งที่ติดตามมาแต่กำเนิด หากเป็นการเรียนรู้ของมนุษย์
3. ทักษะคติทำหน้าที่เร้าหรือกระตุ้นให้บุคคลประพฤติ หรือแสดงปฏิกิริยาในอาการ

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ทักษะคติเป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ และทักษะคติเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจก็ได้ และมีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบทักษะคติ ดังนี้

พรพิมล วรวิมลพิรุฑพงศ์ (2528, หน้า 83-86 อ้างอิงใน ปราณี สุรินทร์, 2548, หน้า 30) กล่าวว่า ทักษะคติจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการได้แก่

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้เชิงประมาณค่า (Cognitive component) องค์ประกอบทางด้านความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่เราจะมีทักษะคติว่าดี มีประโยชน์ หรือเลว มีโทษ และเป็นองค์ประกอบแรกของการมีทักษะคติต่อสิ่งต่างๆ ถ้าเราไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ เราจะมีทักษะคติต่อสิ่งนั้นไม่ได้
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective component) หรือองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ เช่น ความรู้สึกชอบไม่ชอบ รักเกลียดกลัว ซึ่งเป็นการแสดงความรู้สึกหรืออารมณ์ต่อสิ่งที่เรา มีทักษะคติ

3. องค์ประกอบทางด้านความพร้อมที่จะแสดงออก (Behavioral component) เป็นความพร้อมที่จะแสดงออกต่อสิ่งที่มีทัศนคติ การแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งที่มีทัศนคติที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อ และความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้น

พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบทางทัศนคติได้แก่ ส่วนของความรู้สึก อารมณ์ ส่วนของสติและเหตุผล หรือส่วนของความรู้ ส่วนของแบบพฤติกรรม การเกิดทัศนคติ

ซูซา จันท์โฮม (2524, หน้า 83) ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตทุกๆ คนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

2. ครอบครัว (Family) ครอบครัวเป็นแหล่งแรกในการอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างทัศนคติให้แก่เด็ก

3. กลุ่มเพื่อน (Social group) เด็กที่จากพ่อแม่มาอยู่กับกลุ่มเพื่อนมาตั้งแต่เด็กๆ จะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนมาก เพราะเด็กต้องการการยอมรับจากเพื่อน ต้องการคำแนะนำ และความช่วยเหลือจากเพื่อน

ดังนั้นการวัดทัศนคติ จึงไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง การทำนายพฤติกรรมของบุคคลจึงต้องวัดจากความคิดเห็นและความเชื่อ จากแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ หรือการเฝ้าติดตามบุคคลหรือสถานการณ์ที่เป็นเป้าหมายของทัศนคติ การวัดทัศนคติของบุคคลอาจวัดทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ความเชื่อ ความรู้สึกและความตั้งใจที่จะกระทำ คำพูด สีหน้า ท่าทางหรือสัมภาษณ์ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล การวัดอาจวัดในลักษณะทิศทาง ได้แก่ ทิศทางบวก ประเมินค่าความรู้สึก ความรู้ ความพร้อมที่จะกระทำในทางดี เช่น ชอบ พอใจ และทิศทางลบ เช่น การประเมินค่าไปในทางไม่ดี เช่น ไม่ชอบ ไม่พอใจ เป็นต้น อาจมีปริมาณเป็นการวัดด้วย เช่น ชอบมาก หรือชอบน้อย เป็นต้น

จากความหมายและความสำคัญของทัศนคติที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่าทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต โดยมีทางด้านดีหรือไม่ได้มีประโยชน์หรือโทษ เพื่อสนองต่อความพอใจหรือไม่พอใจ และแนวโน้มที่จะกระทำ เจตนาจะเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต ดังที่ ภิญญ ศักดิ์เพชร (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ที่มีกิจกรรมนิสิต ปีการศึกษา 2537 พบว่า ทัศนคติที่ต่อกิจกรรมนิสิตทั้งทางด้านบวกและด้านลบในกิจกรรม 4 ด้าน คือ ด้านกีฬา ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม และ

ด้านส่งเสริมวิชาการ ทักษะคตของนิสิตคือกิจกรรมนิสิตทำให้ตนมีเป็นประโยชน์ เป็นการศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนเอง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สายพิน สุกคนึง (2536, หน้า 80-88) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กับปัจจัย 2 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนตัวและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตภาคปกติชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้คือ ไค-สแควร์ (Chi-square) ทหาระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีแครมเมอร์ วี (Crammer's V) t-test และ F-test ผลวิจัยเป็นดังนี้ ปัจจัยส่วนตัวของนิสิตที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมี 4 ตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนเงินค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน การหารายได้พิเศษ และสถานที่พักของนิสิต ส่วนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมี 2 ตัวแปร คือ ทักษะคตที่มีกิจกรรมนิสิตและประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมนิสิตมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมชมรมที่นิสิตที่ต้องการเข้าร่วม

ในปีเดียวกัน กรกช ศิริ (2536, หน้า 102-120) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนิสิตเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตมีปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านส่งเสริมวิชาการ ในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการกิจกรรมนิสิตในระดับมาก จากการเปรียบเทียบความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตด้านกิจกรรมกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านส่งเสริมวิชาการตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี คณะที่นิสิตสังกัด และที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ต่อมาประวิตร โหระ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต : กรณีเฉพาะนิสิตสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างและวิทยาเขตพระนครใต้ จำนวน 187 คน ดังนี้

1. นิสิตมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตว่า 1) สถานศึกษาควรให้การสนับสนุน
- 2) กิจกรรมนิสิตเป็นสิ่งที่มีความหมาย 3) การเข้าร่วมทำกิจกรรมนิสิตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตในวัย

เรียน 4) การเข้าร่วมทำกิจกรรมนิสิตเป็นสิ่งที่ไม่มีผลให้การเรียนตกต่ำ 5) การเข้าร่วมทำกิจกรรมนิสิตควรมีครูอาจารย์ชี้แนะหรือวางแผนในการปฏิบัติหรือทำกิจกรรม และ 6) สถานศึกษาควรให้เสรีภาพแก่นิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตให้เพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

2. ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างและวิทยาเขตพระนครใต้ พบว่า ครอบครัวยุวกกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สถานศึกษา และโลกาภิวัตน์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

3. ความคิดเห็นของนิสิตเพศชายและเพศหญิง เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต พบว่า นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นของนิสิตวิทยาเขตเพาะช่างและวิทยาเขตพระนครใต้ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต พบว่า นิสิตทั้งสองวิทยาเขตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต ด้านสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตเพื่อศึกษาตัวพยากรณ์การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมี 5 ด้าน คือ ครอบครัวยุวกกลุ่มเพื่อน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สถานศึกษา และโลกาภิวัตน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ สังคมกลุ่มเพื่อน สถานศึกษา ครอบครัวยุวกและโลกาภิวัตน์ ตามลำดับ

6. เมื่อทำการทดสอบความสามารถในการพยากรณ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิต พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาได้ร้อยละ 96.90 โดยมีปัจจัยทั้งสิ้น 4 ปัจจัย ซึ่งเรียงจากค่ามากไปหาน้อย คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สถานศึกษา ครอบครัวยุวกและโลกาภิวัตน์ ตามลำดับ

ต่อมาหุทัย ศุภลักษณ์ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ ตัว

แปรที่ศึกษาคือ ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ สุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และบุคลิกภาพ ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพในการร่วมกิจกรรม สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับรุ่นพี่รุ่นน้อง จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 425 คน ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกและทางลบกับทัศนคติการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นปี สุขภาพร่างกาย อาชีพผู้ปกครอง สถานภาพของผู้ปกครอง และบุคลิกภาพ และตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตมี 7 ตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับรุ่นพี่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง สุขภาพร่างกาย สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เพศ และลักษณะทางกายภาพในการจัดกิจกรรม

ในปีเดียวกันพรทิพย์ มั่งคั่ง (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 272 คน พบว่า นิสิตมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านกีฬา ด้านศิลปวัฒนธรรม ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการรายคู่ พบว่า ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายคู่ไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตตามชั้นปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05

ปีถัดมา หวัน วงศ์แกนท้าว (2548, หน้า 75-94) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของนิสิตต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ปีการศึกษา 2546 จำนวน 894 คน พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่านิสิตเห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านกีฬา อยู่ในระดับมาก นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตไม่แตกต่างกัน ส่วนนิสิตที่อยู่คณะต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านความสามัคคีแตกต่างกัน และนิสิตชั้นปีที่ 1 กับนิสิตชั้นปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬาแตกต่างกัน ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 1 สรุปแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

คุณลักษณะ / พฤติกรรม	แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ชั้นปี	อัศวิน มณีอินทร์ (2547), กรกช ศิริ (2536), สายพิณ สุดคเนิง (2536), พรทิพย์ มั่งคั่ง (2547)
การอยู่หอพัก	มนตรี แยมกลีกร (2542), วุฒิพล สกุกเกียรติ (2524), อัศวิน มณีอินทร์ (2547), วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2525), มนต์ นิลสวัสดิ์ (2547), สายพิณ สุดคเนิง (2536)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	รุ่งเรือง ปัตถนราช (2548), อภิญา เจิมประไพ (2538), ชัยวัฒน์ แน่นอุดร (2547), สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549), เชิดศักดิ์ โสวาสินธุ์ (2525), ชวาล แพรัตกุล (2518), ศุภวรรณ พันธุ์จันทร์, 2534), Bloom (1976)
สุขภาพจิต	อรุณ เขวนาศัย. (2538), เทเวศร์ พิริยะพูนท์และคณะ (2542), อมราวดี ณ อุบล (2544), ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ(2539)
สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน	Chickering (1993), สุรพล พยอมแยม (2548), ปุณศรีสมิ คชนทวา (2549), จารวี ยั้งยืน (2549), บุชรินทร์ ทุ่งมีผล. (2546), วิจิตร อวระกุล (2537), วิจิตร อวระกุล (2542)
สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับ นิสิต	จันทิมา จันทรศักดิ์ (2547), ประเมศวร์ วัฒนโสภาส และคณะ (2548), เรียงชัย หมื่นชนะ (2535), พัชรินทร์ ชมพูวิเศษ (2550)

ตาราง 1 (ต่อ)

คุณลักษณะ / พฤติกรรม	แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
สัมพันธ์ภาพระหว่างนิสิตกับ ผู้ปกครอง	อมรพรรณ ลิวติวงศ์ (2547), ปาริชาติ เลาบุตร (2547), เกษ ราภรณ์ จันทร์ขุ่ม และคณะ (2552), จารวี ยิ่งยืน (2549), จันทิมา จันทร์ศักดิ์ (2547), หฤทัย ศุภลักษณ์ (2547) มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิการ (2540)
คุณลักษณะการจัดกิจกรรมนิสิต	ประเสริฐ เทียบกลาง (2547), ฆนธรส ไชยสุด (2547), หฤทัย ศุภลักษณ์ (2547), สุวิมล บุญจันทร์ (2547)
ทัศนคติการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต	ราชบัณฑิตยสถาน (2542), ดวงเดือน พันธุ์นาวัน (2524), พร พิมล วรวิมลพิรุฑพงศ์ (2528), สุชา จันทร์เอม (2524), ภิญญ ศักดิ์เพชร (2537), นวม สงวนทรัพย์ (2535)

จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสร้าง กรอบ
แนวคิดในการตั้งสมมติฐานการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของนิสิตคณะทันต
แพทยศาสตร์ แสดงดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรพยากรณ์

